

законодавчого унормування процесуальної діяльності усіх суб'єктів кримінального процесу та чіткого розмежування повноважень, прав та обов'язків кожного з них.

Як відомо, у чинному КПК України питання призначення і проведення експертиз регулюються ст. 69, 70, 101, 102, 242-245, які викладені доволі чітко, але викликають деякі сумніви.

Після прийняття чинного КПК можна спостерігати не лише певні прогалини у законодавчому аспекті, а й безліч порушень даних колізійних норм, що спричиняють недотримання конституційних прав і свобод людини під час проведення експертиз. Це стосується особливо тих досліджень, об'єктом яких є безпосередньо людина. В основному такі дослідження проводяться в межах судово-медичних, судово-психіатричних і судово-психологічних експертиз, які не є предметом нашого дослідження. Відносно експертиз, що виконуються експертною службою МВС України, можна відмітити непоодинокі випадки порушення строків їхнього проведення. Особливо це стосується складних експертиз, таких як комп'ютерно-технічна (комп'ютерної техніки та програмних продуктів); автотехнічна, будівельно-технічна (об'єктів нерухомості, будівельних матеріалів, конструкцій та відповідних документів); товарознавча та автотоварознавча (з визначення вартості дорожніх транспортних засобів, судноплавних засобів, літальних апаратів; розміру збитку, завданого власнику транспортного засобу; вартості обладнання, сировини, товарів народного споживання); з оцінювання вартості будівельних об'єктів і споруд, земельних ділянок, цілених майнових комплексів тощо. Для проведення таких експертиз, як правило, у власника вилучається приватне майно (автомобіль, катер та ін.), унаслідок чого може припинитися діяльність підприємства (наприклад, комп'ютерної фірми при вилученні комп'ютерів для експертизи). У разі невинуватого затягування строків проведення зазначених експертиз порушуються права людини володіти, користуватися і розпоряджатися своєю власністю, гарантовані ст.41 Конституції України.

Підсумовуючи викладене, вважаємо, що наведені вище деякі питання, які стосуються призначення експертиз за чинним КПК, у порівнянні зі старим КПК України та з урахуванням їх ролі у кримінальному провадженні, потребують подальшого вивчення, узагальнення та внесення рекомендацій або коментарів з метою однакового розуміння та практичного використання, що забезпечать згодом повне дотримання всіх прав та свобод людини.

ДОКАЗУВАННЯ У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ

Нестеренко А.В., курсант ФПС ННІПФПЕКП НАВС

Науковий керівник: к.ю.н., старший викладач кафедри досудового розслідування ННІПФПСКМ НАВС Терещенко Ю.В.

Актуальність прийняття нового Кримінального процесуального Кодексу зумовлена тим, що Конституція України визначає людину, її життя і здоров'я, честь і гідність, недоторканість та безпеку найвищою соціальною цінністю. Затвердження і забезпечення прав і свобод людини проголошується головним обов'язком держави. Важливим напрямком у вирішенні цих завдань є чітка та детальна регламентація кримінально-процесуальних відносин у сучасному законодавстві. Правова держава повинна забезпечити такий порядок регламентації цих відносин, який би захищав людину, суспільство, державу від кримінальних правопорушень, створюючи умови щодо реалізації правових принципів.

Прийняття нового Кримінального процесуального кодексу України визначило новий етап розбудови демократичної, соціальної правової держави. Головним обов'язком держави є утвердження і забезпечення прав і свобод людини. Отже, вся діяльність держави повинна бути спрямована на реальне забезпечення прав і свобод своїх громадян, поваги до особи та як найширшого визнання загальнолюдських цінностей. Особливої уваги такий обов'язок держави набуває у випадку найнебезпечнішого порушення прав особи в державі

– вчинення кримінального правопорушення, а також в разі прийняття незаконних рішень, дій чи бездіяльності правоохоронних органів чи суду.

Безперечно, що завдання кримінального судочинства полягають не лише у призначенні покарання особі, котра вчинила кримінальне правопорушення, але й в усуненні його наслідків, зокрема, пов'язаних з порушенням майнових прав громадян, підприємств, установ, що потерпіли від вчинення кримінального правопорушення.

Доказування – це сукупність процесуального права, що регулює предмет і межі доказування, права і обов'язки осіб, які беруть участь у процесі доказування, повноваження суду у цьому процесі, зміст стадій процесу доказування, поняття, види та порядок дослідження засобів доказування, умови належності, допустимості, достовірності та достатності доказів. Доказування як процес – це діяльність осіб, які беруть участь у справі щодо подання доказів, доведення їх переконливості, дослідження їх спільно із судом, а також діяльність суду щодо оцінки цих доказів.

Сукупність обставин, які мають значення для ухвалення рішення (обґрунтовують заявлені вимоги чи заперечення або мають інше значення для вирішення справи) складають предмет доказування.

Що стосується поняття та джерела доказів із зазначенням певних особливостей кримінального процесу таких країн, як Велика Британія, Сполучені Штати Америки, Республіка Білорусь, Республіка Казахстан, Республіка Молдова, Російська Федерація, Федеративна Республіка Німеччина, Франція, слід зазначити, що нормативні акти різних країн світу, вказують на те, що фактичні дані, які збираються в процесі доказування, формуються з різноманітних джерел різними способами. Найбільш повний перелік джерел доказів існує в КПК України, РФ, Республіки Білорусь та інших країн СНД. Що ж стосується країн з іншою правовою системою, наприклад, США, Великобританія, Франція, то коло джерел отримання доказів в них досить вузьке (найчастіше це – показання свідка, речові докази, висновок експерта).

Окремо слід зазначити значення прийняття нового Кримінально процесуального Кодексу для цілкового реформування правоохоронних органів держави. Положення повністю ґрунтуються на Концепції реформування кримінальної юстиції України, схваленій Радою національної безпеки і оборони України та затвердженій Указом Президента України від 8 квітня 2008 року №311.

Під час підготовки КПК України були враховані положення Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, відповідні вимоги Європейського Суду з прав людини, Рекомендації Комітету Міністрів Ради Європи, досвід країн західної Європи (ФРН, Італія, Франція), східної Європи (Польща, Болгарія, Сербія, Молдова, Естонія, Литва, Латвія) і країн англо-американської правової системи (США, Велика Британія).

Новий Кримінальний процесуальний кодекс розроблявся на основі напрацьовань попередніх років, які частково були покладені в основу раніше розроблених проєктів кодексу. У ньому також враховані пропозиції державних органів, які здійснюють правозастосовчу діяльність у сфері кримінальної юстиції, та провідних вищих навчальних закладів України.

Формується оновлене доказове право.

Складовими елементами цього надзвичайно важливого інституту стануть:

- встановлення стандартів переконання, необхідних для прийняття рішень різного правового характеру (про застосування запобіжного заходу, про визнання винуватим тощо);

- визнання доказами пояснень і показань, предметів і документів, наданих сторонами провадження безпосередньо суду;

- встановлення чітких правил допустимості доказів або визнання доказів недопустимими, внаслідок порушення прав людини при їх одержанні.

Таким чином, прийняття нового Кримінально процесуального кодексу надасть змогу суттєво посилити захист прав людини та підвищити ефективність розслідування злочинів.